

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 17/06-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. mája 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránaya a Ľubomíra Dobríka v konaní o sťažnosti M. K., bytom N., zastúpeného advokátom JUDr. M. Ď., Advokátska kancelária, N., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 1/99 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 1/99 b o l o porušené základné právo M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Krajskému súdu v Nitre p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 1/99 konal bez zbytočných prietáhov.

3. M. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Nitre p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Nitre j e p o v i n n ý uhradiť M. K. trovy právneho zastúpenia v sume 6 309 Sk (slovom šesťtisícristodevät slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. M. Ď., Advokátska kancelária, N., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti M. K. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 17/06-18 z 11. januára 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. K., bytom N. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. Ď., Advokátska kancelária, N., ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 1/99.

Sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu v sťažnosti z 8. septembra 2005 (doplnenej ďalšími podaniami z 15. novembra 2005 a z 1. decembra 2005) uviedol, že 4. januára 1999 bola proti nemu na krajskom súde podaná obžaloba pre trestný čin podvodu spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 v spojení s § 250 ods. 1, ods. 3 písm. a) a ods. 4 Trestného zákona platného do 31. decembra 2005 (zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov – ďalej len „Trestný zákon“; pozn.). Krajský súd v tejto veci vedenej pod sp. zn. 1 T 1/99 dosiaľ právoplatne nerozhodol.

Termín hlavného pojednávania vo veci bol určený až 8. marca 2001, teda po viac než 26 mesiacoch od podania obžaloby, a to na 21. - 23. máj 2001. Pojednávanie bolo odročené na 10. - 12. september 2001. V nasledujúcich štyroch rokoch boli hlavné pojednávania viackrát odročené. Ani raz sa tak nestalo z dôvodov spôsobených sťažovateľom. Naopak, postup krajského súdu v konaní považuje sťažovateľ za nedôrazný a pomalý. Sťažovateľ sa aktívnym prístupom ku konaniu vrátane aktívnej účasti na pojednávaniach usiloval o naplnenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. V predmetnom konaní však nebolo rozhodnuté ani po cca 7 rokoch od podania obžaloby, pričom podľa názoru obžalovaného stav dokazovania nenasvedčuje tomu, že by k meritórnemu rozhodnutiu v najbližšej dobe došlo.

Sťažovateľ tvrdí, že v danom prípade nejde „...o právne zložitú vec...“, o čom podľa neho svedčí tvrdenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v uznesení sp. zn. 5 To 60/2000 zo 14. decembra 2000 (o sťažnosti krajského prokurátora v N. proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 T 1/99 z 19. októbra 1999), podľa ktorého „...nemôže obstať argumentácia, že ide o obťažnú vec...“.

Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v označenom konaní. Zároveň žiadal, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať v tejto veci bez prietahov. Domáhal sa aj priznania primeraného finančného zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk a náhrady trov konania vo výške 18 564 Sk.

V podaní z 9. marca 2006 doručenom ústavnému súdu 13. marca 2006 sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s prejednaním sťažnosti v merite veci bez nariadenia ústneho pojednávania.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu z 3. marca 2006 vyjadril k sťažnosti sťažovateľa podaním sp. zn. Spr. 360/06 z 9. marca 2006, v ktorom uviedol prehľad

priebehu konania vedeného pod sp. zn. 1 T 1/99, konštatujúc: «Dňa 04. 01. 1999 bola tunajšiemu krajskému súdu doručená obžaloba (...).

Spis s obžalobou celkove obsahoval 1 167 listov. Obžaloba pozostáva z dvoch skutkov (bod 1 - 2), ktoré nie sú skutkovo ani právne zložité, ale sú náročné na dokazovanie, pretože

- *obžalovaný J. K. v prípravnom konaní ku skutkom vypovedal, ale na hlavnom pojednávaní, po poučení podľa § 33 odsek (ďalej len „ods.“) 1 Trestného poriadku účinného do 31. 12. 2005 (ďalej len „Tr. por.“) odmietol vypovedať*
- *obžalovaný M. K., A. A., O. P., trestnú činnosť, kladenú im za vinu, popierajú*
- *obžalovaný O. P., v prípravnom konaní i na hlavnom pojednávaní, po poučení podľa § 33 ods. 1 Tr. por., odmietol vypovedať.*

Je preto žiaduce, za účelom náležitého zistenia skutkového stavu veci (§ 2 ods. 5 Tr. por.), vypočúť na hlavnom pojednávaníach všetkých tých svedkov (okrem svedka A. H., ktorý zomrel), ktorí boli predvolaní na hlavné pojednávanie, určené na dni 21. - 23. 05. 2001 (č. l. 1 401 - 1 402).

Boli preto hlavné pojednávania viackrát odročené za účelom ich predvolania (i pod hrozbou pokuty a predvedenia), ako i požiadania Obvodného oddelenia Policajného zboru (B., L., M.) o predvedenie troch svedkov. I napriek takémuto procesnému postupu, sa doposiaľ nepodarilo predviesť svedkov A. P., R. V. (...)

Vychádzajúc z týchto zistení, som dospel k záveru, že hlavné pojednávania boli opodstatnene odročované, ich termíny boli určené v primeraných lehotách, s prihliadnutím na skutočnosť, že trestný úsek tunajšieho krajského súdu už viac rokov nie je dostatočne personálne obsadený sudcami, čo spôsobuje enormnú pracovnú zaťaženosť sudcov, pôsobiacich na tomto úseku. Títo prednostne vybavujú väzobné trestné veci, pretože niektorí predsedovia senátov, ako i prísediaci sudcovia z radov občanov, sa zúčastňujú na zasadnutiach iných senátov trestného úseku, čo má tiež vplyv na dĺžku trestného konania.

Jednotlivé úkony trestného konania boli doposiaľ vykonávané v primeraných lehotách (spravidla od 1 do 3 mesiacov, v dovolenkovom období to bolo dlhšie) s cieľom zabezpečiť plynulé a včasné skončenie, už označenej trestnej veci.

Je predpoklad, že po vypočutí dvoch svedkov (o ich predvedenie bolo opakovane požiadané 00 PZ), ktorých je nevyhnutné vypočuť na hlavnom pojednávaní za účelom preverenia obrany obžalovaných, bude možné už označenú trestnú vec skončiť.

Na podklade Vašej žiadosti Vám oznamujem, že v zmysle § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, v znení zákona č. 546/2005 Z. z., súhlasím s upustením od verejného ústneho pojednávania senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky o prijatej sťažnosti obžalovaného M. K., pretože zastávam názor, že ústnym pojednávaním nemožno dôvodne očakávať ďalšie objasnenie priebehu doterajšieho konania, v už označenej trestnej veci.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Krajský prokurátor v Nitre (ďalej len „prokurátor“) podal 4. januára 1999 na sťažovateľa a ďalších troch obžalovaných – J. K., A. A. a O. P. (ďalej aj „spoluobžalovaní“) obžalobu krajskému súdu pre trestný čin podvodu spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 v spojení s § 250 ods. 1, ods. 3 písm. a) a ods. 4 Trestného zákona (pokiaľ ide o sťažovateľa a spoluobžalovaných J. K. a A. A.) a pokiaľ ide o O. P., pre trestný čin podielníctva podľa § 251 ods. 1 písm. a) a ods. 3 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 41 ods. 1 Trestného zákona.

Na neverejnom zasadnutí 21. januára 1999 zamietol krajský súd žiadosť spoluobžalovaného J. K. o prepustenie z väzby (podanú pri preštudovaní spisu v rámci ukončenia vyšetrovania).

Krajský súd predvolal zástupcov poškodenej obchodnej spoločnosti 25. januára 1999 na informatívny výsluch na 11. február 1999 a žiadal taktiež predloženie viacerých dokladov. Zástupcovia poškodenej obchodnej spoločnosti sa ospravedlnili, preto bol termín výsluchu preložený na 18. marec 1999.

Krajskému súdu bola 10. marca 1999 doručená žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, ktorú krajský súd uznesením z 30. marca 1999 zamietol. Sťažovateľ podal prostredníctvom obhajcu 28. apríla 1999 proti tomuto rozhodnutiu sťažnosť. Dňa 30. apríla 1999 podal sťažovateľ novú žiadosť o prepustenie z väzby.

Spis bol najvyššiemu súdu predložený 6. mája 1999. Najvyšší súd uznesením z 18. mája 1999 sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu z 30. marca 1999 zamietol. Spis bol krajskému súdu vrátený 27. mája 1999.

Dňa 23. júna 1999 uplatnila poškodená poisťovacia spoločnosť U., a. s., B., nárok na náhradu škody. Krajský súd predvolal 30. júna 1999 obhajcov obžalovaných na „výsluch“ na 8. júl 1999 (ohľadne priebehu prípravného konania).

Dňa 24. júna 1999 podal sťažovateľ novú žiadosť o prepustenie z väzby, ktorú krajský súd uznesením z 27. júla 1999 zamietol. Sťažovateľ podal prostredníctvom obhajcu 5. augusta 1999 proti tomuto rozhodnutiu sťažnosť (10. augusta 1999 ju doplnil vlastným podaním).

Dňa 3. augusta 1999 podal žiadosť o prepustenie z väzby obžalovaný J. K. Túto žiadosť krajský súd uznesením zo 4. augusta 1999 zamietol. Obžalovaný J. K. podal proti tomuto rozhodnutiu sťažnosť 17. augusta 1999.

Dňa 5. augusta 1999 stanovil predseda senátu termín predbežného prerokovania obžaloby na 8. september 1999. Krajský súd predložil 26. augusta 1999 spis najvyššiemu súdu, ktorý sťažnosti sťažovateľa a obžalovaného J. K. proti uzneseniam krajského súdu z 27. júla 1999 a zo 4. augusta 1999 zamietol uznesením z 28. septembra 1999. Spis bol krajskému súdu vrátený 7. októbra 1999.

Na neverejnom zasadnutí konanom 19. októbra 1999 krajský súd zamietol ďalšiu žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby (podania z 13. augusta 1999, z 13. októbra 1999 a z 15. októbra 1999) a taktiež rozhodol o vrátení veci prokurátorovi na došetrenie (neverejné zasadnutie nariadené na 8. september 1999 bolo odročené na 30. september 1999 a následne na 19. október 1999, pretože spis sa v tom čase nachádzal na najvyššom súde). Proti rozhodnutiu o vrátení veci do prípravného konania podal prokurátor priamo na neverejnom zasadnutí sťažnosť.

Predseda senátu krajského súdu požiadal 22. októbra 1999 najvyšší súd o predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa a obžalovaného J. K. a následne predložil spis najvyššiemu súdu (25. októbra 1999).

Najvyšší súd uznesením sp. zn. Ntv – II 64/99 z 5. novembra 1999 návrhu predsedu senátu krajského súdu na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa a obžalovaného J. K. nevyhovel, okrem iného konštatujúc: *„Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť, že podľa jeho názoru, argumentácia obťažnosťou veci, pre ktorú nebolo možné predmetnú trestnú vec skončiť v dvojročnej lehote trvania väzby u obvinených J. K. a M. K., neobstojí. (...) závažnosť, obsahová náročnosť a hlavne časová následnosť vysvetlení, ktoré krajský súd zabezpečoval postupom podľa § 185 ods. 2 Tr. por. je v zrejmom nepomere s dobou, po ktorú sa tak stalo, pričom takýto postup krajského súdu pri prejednaní väzobnej veci (...) je v rozpore s ustanovením § 2 ods. 4 Tr. por., z ktorého vyplýva povinnosť prejednávať veci čo najrýchlejšie a dôsledne zachovávať občianske práva zaručené Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná. V tejto súvislosti sa javí za potrebné poukázať aj na článok 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (...) časť ods. 3 zaručuje*

osobám vzatým do väzby v súvislosti s ich trestným stíhaním právo na súdny proces v primeranej dobe (...) postup krajského súdu pri tomto súdnom konaní nebol z časového hľadiska, v súlade s postupom aký zaručuje aj spomínaný článok 5 ods. 3 Dohovoru.“ Spis bol krajskému súdu vrátený 11. novembra 1999.

Krajský súd uznesením z 13. novembra 1999 prepustil z väzby obžalovaného J. K. a uznesením z 21. novembra 1999 prepustil z väzby sťažovateľa.

Krajský súd uznesením z 24. mája 2000 rozhodol o vrátení zadržaného cestovného pasu obžalovanému A. A. Proti tomuto rozhodnutiu podal prokurátor 30. mája 2000 sťažnosť.

Písomné vyhotovenie uznesenia krajského súdu z 19. októbra 2000 o vrátení predmetnej trestnej veci prokurátorovi na došetrenie bolo vyhotovené 21. augusta 2000 a vypravené súdnou kanceláriou 26. augusta 2000. Prokurátorovi a obhajcom obžalovaných bolo postupne doručené v priebehu septembra a októbra 2000. Spis bol predložený najvyššiemu súdu 10. novembra 2000.

Najvyšší súd uznesením zo 14. decembra 2000 zrušil uznesenie krajského súdu z 19. októbra 1999 o vrátení veci prokurátorovi na došetrenie a krajskému súdu uložil, aby vo veci konal a rozhodol (taktiež rozhodol o zrušení uznesenia krajského súdu z 24. mája 2000 a o vrátení pasu obžalovanému A. A.). Spis bol krajskému súdu vrátený 10. januára 2001.

Predseda senátu krajského súdu nariadil 8. marca 2001 termín hlavného pojednávania vo veci na 21. – 23. máj 2001.

Dňa 16. mája 2001 bola krajskému súdu doručená žiadosť obžalovaného J. K. o odročenie pojednávania z dôvodu jeho práceneschopnosti (o čom predložil potvrdenie). Hlavné pojednávanie bolo 21. mája 2001 odročené z dôvodu neúčasti obžalovaného J. K. na 10. – 12. september 2001, ktorý podaním z 3. septembra 2001 požiadal opätovne

o odročenie pojednávania z dôvodu pretrvávajúcich zdravotných komplikácií (zotavovanie sa po operácii chrbtice) predložiac potvrdenie o práceneschopnosti. Krajský súd hlavné pojednávanie 10. septembra 2001 odročil z dôvodu neúčasti spoluobžalovaných J. K. a O. P. na 29. – 31. október 2001. Podaním z 19. októbra 2001 požiadal obžalovaný J. K. o opätovné odročenie pojednávania z dôvodu pretrvávajúcich zdravotných komplikácií.

Predseda senátu preto 24. októbra 2001 nariadil zmenu termínu hlavného pojednávania na 21. – 23. január 2002.

Na hlavnom pojednávaní uskutočnenom 21. januára 2002 vznesol sťažovateľ námietku zaujatosti voči predsedovi senátu uvedúc ako dôvod „...*našu dvojročnú korešpondenciu*“. Senát krajského súdu po prerušení konania uznesením rozhodol, že predseda senátu nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. Proti uzneseniu podal sťažovateľ vzápätí sťažnosť. Zároveň uviedol, že „...*pred začatím HP...*“ vznikol medzi ním a jeho obhajcom konflikt ohľadne vedenia obhajoby vo veci, preto nesúhlasí, aby ho v danej veci obhajoval. Obhajca sťažovateľa uviedol „...*už dlhšiu dobu trvá konflikt medzi nami*“ a následne vypovedal plnomocenstvo, ktoré mu malo byť udelené manželkou sťažovateľa. Predseda senátu krajského súdu hlavné pojednávanie odročil na 15. – 17. apríl 2002 s tým, že spis bude predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o zamietnutí ním vznesenej námietky zaujatosti.

Svoju sťažnosť sťažovateľ odôvodnil v podaní z 5. februára 2002. Ako dôvod zaujatosti uvádzal prietahy v konaní spôsobené podľa neho predsedom senátu a nepovolenie návštevy jeho manželke počas výkonu kolúznej väzby v predmetnej veci.

Pretože sťažovateľ v súdom stanovenej lehote nesplnomocnil na svoje zastupovanie v konaní nového obhajcu, ustanovil mu ho predseda senátu krajského súdu opatrením z 15. februára 2002. Následne (7. marca 2002) predložil spis najvyššiemu súdu.

Najvyšší súd uznesením z 27. marca 2002 zamietol sťažovateľovu sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu z 21. januára 2002 o zamietnutí námietky zaujatosti voči

predsedovi senátu. Spis bol krajskému súdu vrátený 20. mája 2002 (krajský súd z dôvodu nevrátenia spisu z najvyššieho súdu odročil hlavné pojednávanie, ktoré sa malo uskutočniť 15. – 17. apríla 2002, na 1. – 2. júl 2002).

Krajský súd pojednával vo veci 1. – 2. júla 2002. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 15. – 16. október 2002 za účelom vypočutia svedkov a znalca, ktorí sa naň nedostavili.

Z dôvodu neúčasti obžalovaného O. P. bolo hlavné pojednávanie krajského súdu 15. októbra 2002 odročené na 9. december 2002.

Krajský súd pojednával vo veci 9. decembra 2002. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 3. marec 2003 za účelom vypočutia svedkov a znalca, ktorí sa naň nedostavili.

Krajský súd pojednával vo veci 3. marca 2003. Senát krajského súdu vypočul súdneho znalca a svedkyňu A. T. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 5. máj 2003 za účelom vypočutia svedkov J. V. a A. P, ktorí sa naň nedostavili, s tým, že súd požiadala o ich predvedenie orgánmi Policajného zboru. Svedok J. V. bol na pojednávanie predvedený. Svedka A. P. sa orgánom Policajného zboru nepodarili zaistiť.

Hlavné pojednávanie bolo 5. mája 2003 odročené na 30. jún 2003 z dôvodu práceneschopnosti jednej z členiek senátu. Krajský súd požiadala opäť o predvedenie svedka A. P.

Krajský súd pojednával vo veci 30. júna 2003. Senát krajského súdu vypočul svedka J. V. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 29. september 2003 za účelom vypočutia svedkov, ktorí sa naň nedostavili, s tým, že súd opäť požiadala o predvedenie orgánmi Policajného zboru svedka A. P.

Hlavné pojednávanie bolo 29. septembra 2003 odročené z dôvodu neúčasti člena senátu (prísediaceho) na 8. december 2003.

Hlavné pojednávanie bolo 8. decembra 2003 odročené na 2. február 2004 pre neúčast' predvolaných svedkov s tým, že títo budú opäť predvolaní, pričom súd opäť požiada o predvedenie orgánmi Policajného zboru svedka A. P. (nepodarilo sa ho predviesť).

Hlavné pojednávanie bolo 2. februára 2004 odročené na 29. marec 2004, lebo sa naň nedostavil sťažovateľ z dôvodu práceneschopnosti, o čom zaslal krajskému súdu lekárske potvrdenie. Na hlavné pojednávanie sa však nedostavil ani jeden z predvolaných svedkov. Krajský súd rozhodol, že svedkovia budú opäť predvolaní, pričom svedok A. P. má byť na pojednávanie predvedený.

Hlavné pojednávanie bolo 29. marca 2004 odročené na 10. máj 2004 pre neúčast' obžalovaného O. P. Na hlavné pojednávanie sa však z predvolaných svedkov dostavil iba svedok P. K.

Krajský súd pojednával vo veci 10. mája 2004. Senát krajského súdu vypočul svedka Ing. I. V. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 29. jún 2004 za účelom vypočutia svedkov, ktorí sa naň nedostavili, s tým, že traja budú volaní pod hrozbou poriadkovej pokuty a predvedenia a súd opäť požiada o predvedenie orgánmi Policajného zboru svedka A. P. (opäť sa ho nepodarilo predviesť).

Hlavné pojednávanie bolo 29. júna 2004 odročené na 6. september 2004 pre neúčast' predvolaných svedkov s tým, že títo budú opäť predvolaní, pričom súd opäť požiada o predvedenie orgánmi Policajného zboru svedka A. P., ktorému bude zároveň predvolanie zaslané na adresu zistenú orgánmi Policajného zboru v súvislosti s pokusom o vykonanie predvedenia.

Hlavné pojednávanie bolo 6. septembra 2004 odročené na 22. október 2004 pre neúčast' predvolaných svedkov s tým, že títo budú opäť predvolaní pod hrozbou poriadkovej pokuty a predvedenia, pričom súd opäť požiada o predvedenie orgánmi Policajného zboru svedka A. P. (nepodarilo sa ho predviesť).

Krajský súd pojednával vo veci 22. októbra 2004. Senát krajského súdu vypočul svedka P. K. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 20. december 2004 za účelom vypočutia svedkov, ktorí sa naň nedostavili, s tým, že súd požiada o predvedenie orgánmi Policajného zboru svedka A. P.

Hlavné pojednávanie bolo 20. decembra 2004 odročené pre neúčast' sťažovateľa z dôvodu práceneschopnosti (lekárske potvrdenie predložila sťažovateľova manželka v súdnej kancelárii v deň pojednávania) na 3. marec 2005. Na hlavné pojednávanie 20. decembra 2004 sa nedostavil ani jeden z predvolaných svedkov.

Krajský súd pojednával vo veci 3. marca 2005. Senát krajského súdu vypočul svedka Ing. J. G. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 9. máj 2005 za účelom vypočutia svedkov, ktorí sa naň nedostavili, s tým, že súd požiada o predvedenie orgánmi Policajného zboru svedkov A. P., ako aj M. L. a R. V.

Hlavné pojednávanie bolo 9. mája 2005 odročené na 29. jún 2005 za účelom vypočutia svedkov, ktorí sa naň nedostavili, s tým, že súd požiada o predvedenie orgánmi Policajného zboru svedkov A. P., ako aj M. L. a R. V.

Hlavné pojednávanie bolo 29. júna 2005 odročené na 3. október 2005 za účelom vypočutia svedkov, ktorí sa naň nedostavili, s tým, že súd požiada o predvedenie orgánmi Policajného zboru svedkov A. P., ako aj M. L. a R. V. (ktorí neboli predvedení).

Krajský súd pojednával vo veci 3. októbra 2005. Senát krajského súdu vypočul svedka M. L. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 28. november 2005 za účelom vypočutia svedkov, ktorí sa naň nedostavili, s tým, že svedkovia budú predvolaní pod hrozbou pokuty a predvedenia a súd požiada o predvedenie orgánmi Policajného zboru svedkov A. P. a R. V. (ktorí neboli predvedení).

Krajský súd pojednával vo veci 28. novembra 2005. Senát krajského súdu vypočul svedka D. H. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 27. február 2006 za účelom vypočutia

svedkov, ktorí sa naň nedostavili, s tým, že svedkovia budú predvolaní pod hrozbou pokuty a predvedenia a súd požiada o predvedenie orgánmi Policajného zboru svedkov A. P. a R. V.

III.

3.1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).“

Povinnosťou súdov, vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov, v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich veci v primeranej dobe v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty účastníka súdneho konania v primeranej dobe (obdobne napr. III. ÚS 111/04, III. ÚS 347/04, III. ÚS 11/05, III. ÚS 350/05).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa povahy veci, predovšetkým jej právnej a faktickej zložitosti, podľa správania sa účastníkov konania a podľa spôsobu, akým v konaní postupoval súd (obdobne napr. III. ÚS 175/04, III. ÚS 229/04).

3.2. Posudzované konanie, týkajúce sa trestnej veci sťažovateľa, nepovažuje ústavný súd, vychádzajúc predovšetkým z obsahu predloženého spisu krajského súdu sp. zn. 1 T 1/99, za právne alebo skutkovo zložitú. Túto skutočnosť pripúšťa aj krajský súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti poukazujúc však na druhej strane na „náročnosť dokazovania“ vyžadujúceho si vypočutie väčšieho počtu svedkov, pričom niektorých „sa dosiaľ nepodarilo predviesť“.

Prihliadajúc k tejto námietke krajského súdu ústavný súd konštatuje, že posudzované konanie trvá pred krajským súdom už viac ako sedem rokov (obžaloba bola podaná

4. januára 1999). Povahou veci (v zmysle kritérií skúmaných ústavným súdom v prípadoch namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov) je potrebné rozumieť nielen jeho zložitost' alebo naopak jednoduchosť na jednej strane, ale aj jeho význam pre obvineného na strane druhej (napr. IV. ÚS 289/05). Vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného [obmedzenie práv a slobôd, vplyv na povest', postavenie v zamestnaní a pod. (napr. rozsudok ESLP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. júna 1987)].

Vzhľadom na tieto skutočnosti nemožno podľa názoru ústavného súdu dobu posudzovaného konania v trestnej veci sťažovateľa (počas ktorej nebolo súdom prvého stupňa meritórne rozhodnuté) dostatočne odôvodniť, a tak z ústavného hľadiska ospravedlniť argumentom krajského súdu o náročnosti dokazovania pokiaľ ide o vypočúvanie svedkov.

Ústavný súd preto skúmal existenciu namietaných zbytočných priet'ahov v označenom konaní použitím ďalších kritérií, ktorými boli správanie sa sťažovateľa ako účastníka konania a postup krajského súdu konajúceho v predmetnej veci.

3.3. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania (jedného z obžalovaných), konkrétne spôsob, ktorý zvolil pri uplatňovaní svojich procesných práv, prispel k predĺženiu doby prerokovania uvedenej veci.

Sťažovateľ vzniesol na hlavnom pojednávaní 21. januára 2002 námietku zaujatosti voči predsedovi senátu a vyhlásil stratu dôvery k obhajcovi (ktorého na zastupovanie sťažovateľa v konaní splnomocnila sťažovateľova manželka). Po zamietnutí námietky zaujatosti senátom krajského súdu podal sťažovateľ proti tomuto rozhodnutiu sťažnosť. Obhajca sťažovateľa vzápätí vypovedal splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľa v konaní. V dôsledku uvedených skutočností bolo hlavné pojednávanie odročené, sťažovateľovi bola poskytnutá lehota, aby si zvolil v konaní obhajcu, a spis bol predložený

najvyššiemu súdu na rozhodnutie o sťažovateľom podanej sťažnosti ohľadne namietanej zaujatosti predsedu senátu krajského súdu.

Ústavný súd nespochybňuje, že sťažovateľ využíval svoje procesné práva ako obžalovaný v trestnom konaní. Námietku zaujatosti predsedu senátu však odôvodnil skutočnosťami, ktoré mu boli známe už podstatne skôr ako v deň hlavného pojednávania. Napriek tomu ich uplatnil až 21. januára 2002 v situácii, keď bolo hlavné pojednávanie predtým dvakrát odročené a raz došlo k zmene jeho termínu z dôvodov na strane ďalších spoluobžalovaných. Sťažovateľ si taktiež nezvolil v súdom stanovenej lehote žiadneho obhajcu, v dôsledku čoho mu obhajca musel byť ustanovený opatrením krajského súdu z 15. februára 2002.

Za predĺženie posudzovaného konania v období od 21. januára 2002, keď došlo v dôsledku uvedených skutočností k odročeniu hlavného pojednávania, do 20. mája 2002, keď najvyšší súd po rozhodnutí o sťažovateľovej sťažnosti proti zamietnutiu ním vznesenej námietky zaujatosti vrátil spis krajskému súdu na ďalšie konanie, nesie preto zodpovednosť sťažovateľ. Konanie sťažovateľa bolo totiž v rozpore s účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ktorého ochrany sa v súčasnosti pred ústavným súdom domáha.

Sťažovateľ sa taktiež nezúčastnil na hlavnom pojednávaní nariadenom na 2. február 2004 (odročenom následne na 29. marec 2004) a na hlavnom pojednávaní nariadenom na 20. december 2004 (odročenom následne na 3. marec 2005). K odročeniu hlavného pojednávania v uvedených dňoch došlo aj z dôvodu neúčasti sťažovateľa [§ 202 ods. 3 prvá veta Trestného poriadku [zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov platný do 31. decembra 2005 – ďalej len „Trestný poriadok“; pozn.]. Bez ohľadu na závažnosť dôvodov, ktoré bránili sťažovateľovi v účasti na nariadenom hlavnom pojednávaní, ide o okolnosti na jeho strane, ktoré objektívne predĺžili trvanie konania v danom období, preto ho nemožno pričítať na ťarchu krajského súdu.

3.4. Postup krajského súdu v súvislosti s predbežným prerokovaním obžaloby v označenom konaní nemožno z hľadiska požiadaviek čl. 48 ods. 2 ústavy považovať za plynulý a efektívny. Obžaloba proti sťažovateľovi a ďalším obžalovaným bola podaná 4. januára 1999. Krajský súd rozhodol o vrátení veci prokurátorovi na došetrenie 19. októbra 1999. Rozhodnutie však bolo písomne vyhotovené až 21. augusta 2000 a doručené v priebehu septembra a októbra 2000. Na rozhodnutie o sťažnosti prokurátora bol spis predložený najvyššiemu súdu 10. novembra 2000.

Tento postup krajského súdu bol predmetom kritiky zo strany najvyššieho súdu v uznesení sp. zn. Ntv – II 64/99 z 5. novembra 1999, ktorým nevyhovel návrhu predsedu senátu krajského súdu na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa a obžalovaného J. K., ako aj v uznesení sp. zn. 5 To 60/2000 zo 14. decembra 2000, ktorým najvyšší súd zrušil uznesenie krajského súdu z 19. októbra 1999 o vrátení veci prokurátorovi na došetrenie a krajskému súdu uložil, aby vo veci konal a rozhodol.

Možno súhlasiť s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého doba, keď zabezpečoval krajský súd v súvislosti s predbežným prerokovaním obžaloby potrebné vysvetlenia podľa § 185 ods. 2 Trestného poriadku, nezodpovedá závažnosti ani obsahovej a časovej náročnosti uvedených úkonov.

Postup krajského súdu v období od 4. januára 1999 (od podania obžaloby) do 19. októbra 1999 (do rozhodnutia o vrátení veci prokurátorovi na došetrenie) a najmä v období od 19. októbra 1999 do 21. augusta 2000 (keď bolo písomne vyhotovené rozhodnutie krajského súdu z 19. októbra 1999) bol poznačený zbytočnými prieťahmi v konaní v dôsledku neefektívnej činnosti krajského súdu.

Pokiaľ ide o prejednanie obžaloby na hlavnom pojednávaní je pravdou, že pri nariadovaní termínov hlavných pojednávaní vo veci krajský súd postupoval plynulo (1 až 3-mesačné intervaly), no na druhej strane efektívnosť pojednávaní znižoval nedostatočným využívaním donucovacích prostriedkov voči nedisciplinovanosti svedkov, ktorí sa vo väčšine prípadov bez akéhokoľvek ospravedlnenia na hlavné pojednávanie nedostavili (§ 66

a § 98 Trestného poriadku). U dvoch predvolaných svedkov prvýkrát na hlavné pojednávanie predvolaných 11. septembra 2001 ponechal krajský súd bez povšimnutia ich neospravedlненú neúčast' a až 10. mája 2004 prvýkrát týchto svedkov predvolal pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty a predvedenia. Po následnom nedostavení sa týchto svedkov na pojednávanie ich opätovne predvolával bez hrozby uloženia poriadkovej pokuty a až 3. marca 2005 krajský súd požiadal orgány polície o ich predvedenie, pričom u jedného z nich bola 3. októbra 2005 realizácia predvedenia úspešná. Uvedený postup krajského súdu v súvislosti so zabezpečovaním účasti svedkov na hlavných pojednávaniach je, najmä pokiaľ ide o obdobie rokov 2002 až 2004, nepochybne potrebné vyhodnotiť ako taký, v dôsledku ktorého došlo k značnému oddialeniu vydania meritórneho rozhodnutia v tejto trestnej veci.

Ústavný súd dospel k záveru, že obdobia neefektívnej činnosti krajského súdu v predmetnej trestnej veci sťažovateľa (spolu viac ako tri a pol roka) je potrebné kvalifikovať ako obdobia, v ktorých dochádzalo jeho zavinením k zbytočným priet'ahom v posudzovanom konaní.

V dôsledku uvedených zbytočných priet'ahov došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výrokovej časti nálezu).

3.5. Sťažovateľ taktiež žiadal, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať v ďalšom priebehu posudzovaného trestného konania bez priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy (...) Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zo strany krajského súdu, podľa čl. 127 ods. 2 ústavy krajskému súdu prikázal, aby v ďalšom priebehu posudzovaného konania konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výrokovej časti nálezu).

3.6. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 300 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpel v dôsledku neprimeranej dĺžky konania, poukazujúc taktiež na negatívne dopady jeho väzby v predmetnej trestnej veci na jeho súkromný a rodinný život.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože porušenie základných práv sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu, deklarujúci toto porušenie nemožno, vzhľadom na okolnosti prípadu, považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal mu ústavný súd primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi 60 000 Sk. Táto suma zohľadňuje celkovú dobu konania, charakter zbytočných prietáhov v konaní a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa spočívajúcu v pocitoch právnej neistoty a ďalších nepriaznivých dopadov na jeho súkromný a rodinný život spojených s dlhodobou pretrvávajúcim stavom právnej neistoty v jeho trestnej veci (bod 3 výrokovej časti nálezu). Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu na finančné zadosťučinenie nevyhovel (bod 5 výrokovej časti nálezu). V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné zdôrazniť, že nepriaznivé dopady na súkromný a rodinný život sťažovateľa spôsobené výkonom väzby v tejto trestnej veci nemožno bez ďalšieho v plnom rozsahu pričítať na ťarchu krajského súdu v konaní o sťažnosti, ktorej predmetom nebola ústavnosť sťažovateľovej väzby, ale namietané porušenie jeho základných práv zbytočnými prietahmi v postupe súdu v rámci rozhodovania o merite veci (o vine sťažovateľa).

Pri rozhodovaní o výške priznaného finančného zadosťučinenia prihliadal ústavný súd predovšetkým k dĺžke posudzovaného konania a zistených zbytočných prietáhov (viac ako tri a pol roka), k predmetu posudzovaného konania a jeho významu pre sťažovateľa a na druhej strane aj na skutočnosť, že sám sťažovateľ prispel k predĺženiu doby prerokovania uvedenej veci.

3.7. Sťažovateľ žiadal prostredníctvom svojho právneho zástupcu priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 18 564 Sk (za dva úkony právnej služby realizované v roku 2005).

Ústavný súd pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal ústavný súd z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a), c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 1 a 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“).

Právny zástupca sťažovateľa vyčíslil výšku požadovanej odmeny za jednotlivé úkony právnej služby v sume zodpovedajúcej výške požadovaného finančného zadosťučinenia (300 000 Sk) ako „tarifnej hodnoty predmetu konania“, t. j. 7 650 Sk za jeden úkon právnej služby (§ 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je však predmetom konania o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy ochrana základných ľudských práv a slobôd. Predmet tohto konania je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch,

alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (obdobne napr. III. ÚS 34/03, I. ÚS 129/03).

Podľa § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi (...).

Vychádzajúc z tejto výšky sadzby tarifnej odmeny priznal ústavný súd sťažovateľovi náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. vo výške 2 501 Sk (za jeden úkon právnej služby - výška priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004 predstavuje 15 008 Sk) a 2 x 150 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.). Spolu náhrada trov právneho zastúpenia predstavuje sumu 5 302 Sk. Keďže advokát – právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), vyššie uvedená suma sa zvyšuje o 19 %. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH boli priznané v celkovej sume 6 309 Sk (bod 4 výrokovej časti nálezu). Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu na priznanie náhrady trov konania nevyhovel (bod 5 výrokovej časti nálezu).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. mája 2006